

Jaarverslag 2009

Museumfederatie Fryslân

INHOUD

INLEIDING	2
Taken en organisatie	
Musea lid van Museumfederatie Fryslân	
KERNTAKEN MUSEUMFEDERATIE	4
1. Basisondersteuning op alle onderdelen van het museale werk	
2. Kwaliteitsverbetering van musea en professionalisering van de Museummedewerkers	7
3. Coördinatie en regie van gezamenlijke activiteiten en cultuurparticipatieprojecten	9
4. Promotie	12
Bijlage 1: samenstelling van het team van Museumfederatie Fryslân in 2009	13

INLEIDING

Taken en organisatie

In 2009 is de opdracht van Museumfederatie Fryslân voor de periode 2009-2012 opnieuw en meer gedetailleerd geformuleerd dan voorheen. De opdracht is gebaseerd op de Museumnotitie van provincie Fryslân uit 1999 en de Cultuurnota 2009-2012 'Finsters lepen'. In het jaarverslag over het jaar 2009 gaan we uit van de volgende opdracht voor de aangesloten musea en oudheidkamers van Museumfederatie Fryslân:

- 1. Basisondersteuning op alle onderdelen van het museale werk**
Dit betreft de bedrijfsvoering, het behoud, beheer en het toegankelijk maken van het materiële erfgoed, maar ook presentaties met bijbehorende publieksactiviteiten.
- 2. Kwaliteitsverbetering van de musea en professionalisering van de (vrijwillige) museummedewerkers vormen de taak** van de Museumfederatie. Deskundigheidsbevordering in al haar vormen staat hierin centraal. In de aangeboden cursussen en beschikbaar materiaal zijn de wettelijke eisen en relevante standaarden verwerkt.
- 3. Coördinatie en regie van gezamenlijke activiteiten en cultuurparticipatieprojecten** voor groepen musea en erfgoedinstellingen draagt Museumfederatie Fryslân bij aan de presentatie van het culturele erfgoed op aansprekende wijze voor een breed publiek.
- 4. Promotie van de musea als groep en als sector van het culturele erfgoed** behoort tot het reguliere takenpakket van Museumfederatie Fryslân.

De museumconsulent Fryslân en haar team van projectmedewerkers hebben binnen de omschreven kerntaken activiteiten gerealiseerd.

In bijlage 1 vindt u de samenstelling van het team van Museumfederatie Fryslân in 2009.

Het jaar 2009 kenmerkt zich voor de museumconsulent en het team als een hernieuwde opstart van de basisadvisering aan de aangesloten musea. Het is het eerste jaar van de nieuwe cultuurplanperiode. Aangezien er pas rond de jaarwisseling 2009/2010 duidelijkheid kwam over de financiering en de mogelijkheden voor projecten zijn deze pas in de loop van het voorjaar van 2009 worden opgestart. Opnieuw is voor 4 jaar subsidie verleend voor de handhaving van het keurmerk van het Nederlands Museumregister, waarop de basisadvisering van de Museumfederatie is gebaseerd.

De museumconsulent heeft in de eerste maanden van 2009 een deel van het team opnieuw opgebouwd. Positief is dat een grote wens, gerichte basisadvisering op de publiekstaak, is gehonoreerd. Met dit taakveld is het team van de Museumfederatie duidelijk versterkt. Het vernieuwde team kwam in de loop van 2009 op stoom en heeft plannen voor projecten voor de komende jaren kunnen formuleren en het activiteitenprogramma opstarten. De activiteitenweek 'Help pake en beppe de vakantie door' kan de komende vier jaar worden gecontinueerd. Vanaf 2010 kunnen ook enkele nieuwe projecten worden opgestart. Het meest omvangrijk is de opbouw van het netwerk veiligheidszorg voor Friese erfgoedinstellingen dat in 2010 van start gaat.

De bekendheid van Museumfederatie Fryslân bij lokale overheden en verwante erfgoedinstellingen wordt steeds groter. Dit wordt mede veroorzaakt door de regionale samenwerkingsverbanden van musea. Samenwerking van musea met instellingen in de eigen plaats of regio geeft vragen om informatie van niet-leden en van verwante erfgoedinstellingen. Deze tendens is al enkele jaren zichtbaar en breidt zich steeds verder uit. Ook (inter)nationaal is er een tendens dat naast musea, steeds vaker erfgoedinstellingen (monumenten, archeologische steunpunten, historische verenigingen) een beroep doen op museumconsulentschappen, die steeds vaker onderdeel zijn van erfgoedhuizen. Een onderdeel van het plan voor de vernieuwde website van Museumfederatie Fryslân, die in 2010 online komt, is meer basisinformatie online beschikbaar stellen. Deze informatie is er voor musea, maar ook andere belangstellenden.

Lokale overheden benaderen de Museumfederatie over een gemeentelijk museale beleidsnotitie of herstructureringsplan voor het eigen museum of de oudheidkamer. Provinciale en lokale overheden benaderen Museumfederatie Fryslân steeds vaker bij de start van een initiatief rond musea en verwante instellingen. Als medewerkers van de Museumfederatie gehoor geven aan het verzoek van een gemeente, worden de aangesloten musea van de betreffende gemeente hiervan op de hoogte gebracht. Met regelmaat ligt het initiatief voor deelname van Museumfederatie Fryslân aan een gemeentelijk overleg bij de aangesloten musea.

Musea lid van Museumfederatie Fryslân

Het werken van het team van Museumfederatie Fryslân in 2009 is gericht op de 74 aangesloten leden. Hiertoe behoren de vier provinciale musea, het Prinsessehof en Tresoar. Met hen wordt vooral samengewerkt, hoewel ook zij allen van de adviestaak van Museumfederatie Fryslân gebruik maken. De musea in de provincie Fryslân zijn relatief sterk in vergelijking met de situatie in de musea in de naastgelegen provincies. Dit blijkt onder meer uit het feit dat er 28 musea onder leiding staan van een conservator/directeur met een gerichte opleiding op HBO of WO-niveau. Eind 2009 voldeden 40 musea aan de eisen van het keurmerk van het Museumregister. In vergelijking met omliggende provincies is dit percentage aan geregistreerde musea erg hoog.

Alle musea, groot en klein, werken met vrijwilligers binnen de uitvoering van de reguliere taken. Ook zijn er 'zij-instromers'. Dit zijn de medewerkers met een andere vooropleiding, die nu museale taken uitvoeren. Een belangrijk deel van het programma van deskundigheidsbevordering is op deze groep gericht. De vrijwilligers zijn van groot belang voor de instandhouding van de kwaliteit in de musea. Naast de geregistreerde 40 musea is er een groep van 10-15 musea, die aan meerdere onderdelen van het keurmerk voldoen. De situatie binnen deze musea draagt ertoe bij dat niet aan alle eisen kan worden voldaan.

Er is een laatste groep van ca. 5 tot 10 musea/oudheidkamers waarvoor de toekomst steeds zwaarder wordt. Een aantal van hen werkt intensief samen met andere lokale erfgoedorganisaties en/of overweegt samenvoeging. Voor een enkeling wordt sluiting op termijn een reële mogelijkheid. Dit is echter een kleine minderheid van het ledenbestand.

KERNTAKEN MUSEUMFEDERATIE

In de opdracht zijn de vier kerntaken van de Museumfederatie Fryslân geformuleerd:

- 1. Basisondersteuning op alle onderdelen van het museale werk**
- 2. Kwaliteitsverbetering van de musea en professionalisering van de (vrijwillige) museummedewerkers.**
- 3. Coördinatie en regie van gezamenlijke activiteiten en cultuurparticipatieprojecten**
- 4. Promotie van de musea als groep en als sector van het culturele erfgoed**

1. Basisondersteuning op alle onderdelen van het museale werk

Binnen de basisadvisering is in 2009 met ongeveer 40% van de aangesloten musea gesproken over de verschillende onderdelen van het museale werk. De helft van de afspraken gebeurt op verzoek van het museum; de andere helft op initiatief van de Museumfederatie Fryslân. Dit aantal ligt hoger dan in 2008. Het nieuwe en grotere team van Museumfederatie Fryslân heeft meer reikwijdte en een aantal musea is actief benaderd met de vraag welke zaken bij hen prioriteit heeft. Het nieuwe team wil de advisering aan de musea nog sterker op vraag baseren.

Naast de basisadvisering is er de begeleiding van musea binnen het keurmerk. De ondersteuning hiervan gebeurt in projectvorm en is daarom op p.8 beschreven.

Voor basisadvisering werd in 2009 met 30 instellingen samengewerkt. De verzoeken betreffen o.a. Publiekstaak: advies bij ontwikkeling van een nieuw museaal concept en het gebruik van digitale en multimediale technieken; verbreding van het concept met toepassing van 'oral history' en het vastleggen van oude technieken en ambachten; advisering over verbetering van de routing in het museum; mogelijkheden van (meertalige) beteksting; verlichting in een museum (zie ook conservering), breder en groter publieksbereik; veel vragen over versterking van het educatief aanbod, passend bij het museaal concept en bij het onderwijs.

Bedrijfsvoering: veel vragen over subsidies en fondsenwerving, vooral vanwege de veranderde situatie door de economische crisis; advisering over de samenstelling van het museale team in relatie tot de toekomstplannen; vragen over vrijwilligersmanagement; advisering over het samenbrengen van museum met verwante erfgoedinstellingen en -organisaties in een regio, handreiking bij het schrijven van een beleidsplan.

Collectietaak: digitalisering (zie ook publiekstaak); afstoten van collectieonderdelen en het opstellen van een nieuw beleidsplan met een wijziging van de koers van het museum, de herinrichting van een depot, de vernieuwing van de verlichting in de presentatie en vragen over verschillende aspecten van veiligheidszorg. Behoud en beheer: advisering over klimaat gebaseerd op de nieuwe klimaatrichtlijnen; begeleiding bij het opstellen van een plan van aanpak voor een conserveringsprobleem; advisering over de juiste museale verlichting voor uiteenlopende collectieonderdelen, passend bij het oude pand en museaal concept (zie ook publiekstaak); depotverhuizing en depotinrichting.

Hiernaast zijn er 4 musea begeleid, die ingrijpende plannen hebben en om meer ondersteuning hebben verzocht.

De vragen hebben betrekking op meerdere onderdelen van het museale werk:

1. ingrijpende aanpassingen aan het museumgebouw in verband met het klimaat;
2. nieuw museumconcept, met verbetering van routing, digitalisering van collectieonderdelen o.a. voor de presentatie en uitwerking van activiteitenaanbod o.a. voor het onderwijs.
3. versterking van de vrijwilligersorganisatie naar aanleiding van voorgenomen versterking van de presentatie en uitwerking van activiteitenaanbod o.a. voor onderwijs.
4. verhuizing en herinrichting van museum, inclusief realisatie van depot in nieuwe locatie en plan voor deskundigheidsbevordering van het vernieuwde museale team van vrijwilligers.

Uitgangspunt is dat het museum zelf zijn plannen formuleert en realiseert.

De medewerkers van Museumfederatie Fryslân adviseren op hoofdlijnen, schetsen de mogelijkheden voor de aanpak, de financiering, het tijdpad en begeleiden waar nodig het proces.

Regelmatig wordt gevraagd om een specifiek onderwerp voor een museum uit te gaan zoeken. Als dit informatie oplevert die voor ca. 6 andere musea bruikbaar is wordt geprobeerd om dit in te passen in het reguliere werk. Het hele netwerk van museumconsulenten, erfgoedhuizen en museumcollega's binnen en buiten de provincie kan worden ingezet bij de uitwerking. Andersom betrekken onze collega's uit andere provincies ons ook bij hun vragen en problemen.

Informatie over bestaande onderwerpen wordt geactualiseerd. Hierover wordt documentatie en literatuur bijgehouden, maar vooral informatie van internet verzameld. Voorbeelden zijn:

- Toegankelijkheid van musea voor speciale groepen. Deze informatie is duidelijk uitgebreid met informatie over doven en slechthorenden in musea;
- Nieuwe klimaatrichtlijnen en
- Erfgoededucatie voor ouderen, inclusief voorbeeldprojecten hiervan.

Een ander onderdeel van de basisadvisering is het beantwoorden steeds groeiend aantal vragen van musea en andere erfgoedinstellingen. Redenen voor de groei zijn de grotere bekendheid van de Museumfederatie, die mede wordt veroorzaakt door de deelname van erfgoedinstellingen aan projecten en samenwerkingsverbanden. Ook de medewerkers van de bureaus Plattelânsprojekten verwijzen instellingen voor vragen naar Museumfederatie Fryslân. Instellingen, die geen lid van Museumfederatie Fryslân zijn, worden geïnformeerd en beschikbare informatie wordt toegestuurd.

Ook gemeenten doen steeds vaker een beroep op de Museumfederatie. Vaak gebeurt dit op verzoek van de musea in de betreffende gemeente. Mocht dit niet het geval zijn dan worden de musea op de hoogte gebracht. Informatie wordt aan gemeenten ter beschikking gesteld. Mocht het verzoek rechtstreeks met één of meer musea te maken hebben dan wordt dit behandeld vanuit het oogpunt van de basisadvisering aan musea.

In 2009 hebben de volgende groepen voor advies een beroep gedaan op de Museumfederatie:

- Musea, lid van de Museumfederatie Fryslân;
- Overige musea;
- Erfgoedorganisaties;
- Kunstorganisaties;
- Scholen;
- Provincie;
- Gemeenten;
- Fondsen en organisaties/bedrijven die subsidies verstrekken aan of opdrachten uitvoeren voor musea;
- VVV's en verwante organisaties;
- Fries Uitbureau
- Particulieren
- Collega's van museumconsulentschappen en erfgoedhuizen.

Naast de vragen in het kader van het museumregister worden de inkomende vragen bijgehouden. Hierdoor komt er nader inzicht in het aantal vragen, de onderwerpen en de organisaties die een beroep op de Museumfederatie doen. Opvallend in 2009 waren vragen over subsidies en fondsen in verband met de kredietcrisis, vragen over klimaat in het kader van de nieuwe klimaatrichtlijnen. Al jaren zijn er veel vragen over digitalisering van collectieonderdelen en educatief aanbod voor het onderwijs.

In 2009 is er viermaal contact opgenomen over de oprichting van een nieuw museum of erfgoedinstelling met publieksfunctie. De initiatiefnemers zijn naar bestaande instellingen verwezen, geïnformeerd over de hoge museumdichtheid in Fryslân en de (on)mogelijkheden voor de oprichting van een nieuw museum duidelijk gemaakt .

- Advisering op het gebied van museaal beleid, inclusief cultural governance: 20 aan overheden, hiertoe behoren 3 grote initiatieven;
- Advisering op het gebied van subsidies voor museaal werk: 36 aan musea, erfgoedinstellingen en lokale overheden.
- Advisering op het gebied van bedrijfsvoering, inclusief veiligheidszorg: 20 aan musea, erfgoedinstellingen en lokale overheden.
- Advisering op het gebied van het onderdeel collectievorming (inclusief afstoten) binnen de collectietaak: 20 musea en particulieren. Ruim de helft zijn musea, maar ook een groep particulieren. Zij willen advies over het onderbrengen van voorwerpen en collecties bij musea. Bij het beantwoorden van de vragen over de collectietaak aan particulieren wordt bijna altijd geattendeerd op het gebruik van de MusIP-website of verwezen naar een instelling die geschikt lijkt. Musea stellen vragen over collectievorming en afstoting
- Advisering op het gebied van behoud en beheer binnen de collectietaak 32 musea, erfgoedinstellingen en particulieren.
- Advisering op het gebied van registratie en documentatie binnen de collectietaak: 24 musea, erfgoedinstellingen (vooral historische verenigingen) en lokale overheden.
- Advisering op het gebied van de publiekstaak: 16 musea en erfgoedinstellingen. Hiernaast komen er vragen om aan educatieve projecten te kunnen deelnemen of het vervaardigen van educatief materiaal.

2. Kwaliteitsverbetering van musea en professionalisering van de museummedewerkers

Deskundigheidsbevordering is een van de pijlers voor de kwaliteitsverbetering in de musea. De kwaliteit van de (vrijwillige) medewerkers vormt de basis van het niveau in de musea in Fryslân. Als onderdeel van de basisadviesing is ook in 2009 door Museumfederatie Fryslân een afspiegeling van het nationale cursusaanbod georganiseerd. Zoals ook in voorgaande jaren is in samenwerking met de collega van de provincie Drenthe het aanbod afgestemd op de vraag vanuit de musea in het noorden. De belangstelling hiervoor blijft op peil. Daarnaast zijn er workshops georganiseerd op basis van vanuit het veld.

Basiscursus behoud en beheer op 15 februari, 1 en 8 maart 2009
Hannemahuis, Harlingen; Historisch Centrum Leeuwarden, Leeuwarden; Museum Joure
13 deelnemers (10 uit Fryslân)

Workshop beheer en behoud van zilver op 9 maart 2009
Fries Museum, Leeuwarden
12 deelnemers

Studiedag Collectiemanagement met Spectrum op 20 april 2009
Fries Museum Leeuwarden
20 deelnemers uit Fryslân

Basiscursus registratie en documentatie op 8 en 15 juni 2009
Museum Joure en Gevangenismuseum, Veenhuizen
12 deelnemers (8 uit Fryslân)

BHV-herhalingscursus op 16 en 30 november 2009
Dekemastate, Jelsum
28 deelnemers uit Fryslân

In het kader van deskundigheidsbevordering anticiperen de museumconsulenten van Vlaanderen en Nederland gezamenlijk op nationale en internationale ontwikkelingen. Publicaties, zo nodig gecombineerd met cursussen en workshops, worden gezamenlijk ontwikkeld. Hiernaast hebben de museumconsulentenschappen in Nederland en Vlaanderen gezamenlijk, onder de vlag van het LCM (= Landelijk Contact Museumconsulenten) en FARO (= Vlaams steunpunt voor cultureel erfgoed) publicaties herschreven en nieuwe publicaties aangeboden aan de Nederlandse en Vlaamse museummedewerkers. In 2009 zijn vooral nieuwe publicaties en cursussen in voorbereiding. Ook de mogelijkheden voor e-learning daarbij worden nader onderzocht. Medewerkers van Museumfederatie Fryslân zijn betrokken bij de bijstelling van de basiscursussen en syllabus van Behoud en Beheer en Museum en Publiek.

- Handleiding informatiebeheer in musea, uitgave Landelijk Contact Museumconsulenten
Deze publicatie vervangt de syllabus registratie en documentatie
- Toegankelijkheid Fries musea voor mensen met een gehoorbeperking, door Fries Centrum voor Doven en Slechthorenden
- Klimaatnetwerk, richtlijnen voor het museale binnenklimaat, door Bart Ankersmit, uitgaven van Amsterdam University Press (ICN publicaties)

Museumpeil

Ook in 2009 zijn twee nummers van het blad Museumpeil verschenen. Deze publicatie wordt door het Landelijk Contact Museumconsulenten samen met de Vlaamse museumconsulenten uitgegeven. Hierin worden aspecten van het museale werk behandeld vanuit een praktijkgericht perspectief. De thema's in 2009 zijn Marketing en, met het oog op de actualiteit, de Crisis als kans.

Nieuwsbrief

In 2009 zijn twee edities van de nieuwsbrief van de Museumfederatie Fryslân gerealiseerd. Behalve informatie van de Museumfederatie en de aangesloten leden wordt informatie opgenomen over samenwerkingsprojecten waaraan de Friese musea (kunnen) deelnemen.

Kwaliteitszorgproject: Keurmerk van het Nederlands Museumregister

Hoewel opnieuw in de vorm van een 4-jarig project is de peiler onder de kwaliteitsverbetering van musea in Fryslân het keurmerk van het Nederlands Museumregister. Het meest essentieel ervan is dat het keurmerk een norm is gaan vormen waarop in musea wordt gewerkt. Ook musea die nog niet in het register zijn opgenomen, hebben vaak onderdelen van het werk al op dit niveau. De uitgangspunten van het keurmerk zijn het niveau waarop het team van de Museumfederatie ondersteuning aanbiedt.

Binnen de werkzaamheden, in het jaar 2009 van het team van de Museumfederatie, vormt de inzet voor het Museumregister een belangrijk aandeel. De herijking, na 5 jaar, van een groep kleinere musea komt dit jaar en ook in 2010 aan bod. Er zijn nog steeds musea die zich voor het eerst of opnieuw aanmelden voor het keurmerk.

- In 2009 zijn 16 musea begeleid. Het betreft vooral musea die moeten worden herijkt. Hiernaast zijn er drie musea die voor het eerst in het register kunnen worden opgenomen en enkele musea die de status van voorlopig geregistreerd museum bezitten.
- In 2009 is Museum Belvédère in Heerenveen opgenomen in het Nederlands Museumregister. De volgende musea zijn voor een periode van 5 jaar herijkt:
Nationaal Vlechtmuseum in Noordwolde
Streekmuseum/Volkssterrenwacht in Burgum
Frysk Lânbouwmuseum in Earnewâld
Openluchtmuseum 'De Spitkeet' in Harkema
Visserijmuseum 'Aike van Stien' op Terschelling.
- Het bestuur van het Nationaal Modelspoor museum heeft in september 2009 besloten 'niet langer door te gaan met de aanvraag van erkend museum'. Begin 2010 is door het bestuur van de Stichting het Nederlands Museumregister dit voorlopig geregistreerde museum uit het systeem verwijderd. Het Nationaal Modelspoor museum is aspirant-lid van Museumfederatie Fryslân. Na het bericht van de Stichting Het Nederlands Museumregister is ook het aspirant lidmaatschap met de Museumfederatie beëindigd.
- Met regelmaat wordt er gebeld door particuliere musea en lokale overheden over de eisen van het keurmerk. De voor- en nadelen om aan dit keurmerk te voldoen komen dan ook ter sprake.
- Naast begeleiding musea worden de analyses opgesteld van de in te dienen dossiers voor de Landelijke Adviescommissie van het Nederlands Museumregister.
- Museumconsulent Fryslân is lid van de Landelijke Adviescommissie van het Nederlands Museumregister. Er zijn drie museumconsulenten en 6 museumdirecteuren lid van deze commissie. Hieruit kunnen drie commissies worden samengesteld met twee museumdirecteuren en een museumconsulent, onder leiding van een permanente voorzitter en met steun van een secretaris. De Museumconsulent Fryslân heeft tweemaal in 2009 als lid van deze commissie deelgenomen en musea, van buiten Fryslân, gewogen voor het keurmerk.
- Het Nationaal Museumregister wordt na 10 jaar herzien. De onafhankelijke Stichting Het Nederlands Museumregister bestaat, naast een onafhankelijk voorzitter uit een vertegenwoordiger van het bestuur van de Nederlandse Museumvereniging en het Landelijk Contact Museumconsulenten (LCM). De Nederlandse Museumvereniging heeft de opdracht gekregen het project Herziening Museumregister uit te voeren. Binnen het LCM is tweemaal uitgebreid gesproken over de herziening van het keurmerk. Elke werkgroep die onderdelen van de herziening uitwerken bestaan uit museumdirecteuren/leidinggevenden van grote en kleine musea én een museumconsulent.
- Jaarlijks is er een plenaire vergadering van alle leden van de Landelijke Adviescommissie met het bestuur van het Nederlands Museumregister. In dit overleg is het standpunt van deze commissie gevraagd over de herziening van dit keurmerk.

3. Coördinatie en regie van gezamenlijke activiteiten en cultuurparticipatieprojecten

Het stimuleren van samenwerking tussen de musea en/of van de musea met andere erfgoedinstellingen is een middel tot kwaliteitsverbetering en geeft mogelijkheden tot versterking van het museumveld in Fryslân.

Door samenwerking blijven de medewerkers van de Museumfederatie Fryslân op de hoogte van nationale en internationale ontwikkelingen in het museale werk. De nationale ontwikkelingen binnen de verwante erfgoedsectoren zijn steeds vaker een onderwerp dat gezamenlijk door de museumconsulenten wordt besproken.

De museumfederatie Fryslân werkt binnen de provincie samen met erfgoedcollega's om projecten te realiseren. Naast samenwerking binnen de sector cultuur en erfgoed worden de activiteiten afgestemd met vertegenwoordigers van het onderwijs en het toerisme.

De Friese taal neemt een belangrijke plaats in bij de realisatie van producten voor het (museaal) cultureel erfgoed en het onderwijs.

Regionale samenwerkingsverbanden

In 2009 zijn er samenwerkingsverbanden van musea actief in de zuidoosthoek, de zuidwesthoek en de gemeente Boarnsterhim. Onder de titel Markant Friesland zijn vanaf 2008 door 19 musea en erfgoedinstellingen in Noordoost Friesland gemeenschappelijk activiteiten georganiseerd. Behalve in 2009 zal dit ook in 2010 worden gecontinueerd. De cultuurhistorische musea op de vijf Waddeneilanden, dus inclusief Texel, hebben de mogelijkheden van gezamenlijke activiteiten op het terrein van maritieme historie in kaart worden gebracht. Hiernaast werken zij gezamenlijk aan meerjarige activiteiten over de Tweede Wereldoorlog.

Samenwerkingspartners van Museumfederatie Fryslân

Fryslân

De museumconsulent Fryslân heeft in 2009 o.a. samengewerkt met/binnen:

Fries Educatief Platform

Fokus Fryslân

Stenden Hogeschool

Noordelijke Hogeschool Nederland

AFÛK

CEDIN

Monumintehûs Fryslân, zoals Stichting Steunpunt Monumentenzorg Fryslân, Stifting Ald Fryske Tsjerken en Stifting Fryske Mole

Bibliotheekservice Fryslân

Theater De Harmonie / Fries Uitbureau

Keunstwurk

Archeologisch wurkverbân

Archeologische steunpunten (via Afûk)

Coördinator erfgoededucatie (Tresoar/Keunstwurk)

Noord-Nederland

Medewerkers van de museumconsulentschappen/erfgoedhuizen in Drenthe en Groningen

Nationale en internationale samenwerking:

Landelijk Contact Museumconsulenten

Museumvereniging

Vereniging Digitaal Erfgoed Nederland

Overleg Provinciale Erfgoedhuizen Nederland (OPEN)

Erfgoed Nederland

Instituut Collectie Nederland

Kenniscentrum Veiligheid Cultureel Erfgoed
FARO (Vlaams steunpunt voor cultureel erfgoed)
Museumconsulenten in de verschillende Vlaamse provincies
Museumsverband Ost-Friesland (vertegenwoordigt ook Emsland)
Museumsverband Oldenburgerland

Projecten

Projecten vormen een impuls op één of meer onderdelen van het museale werk voor alle aangesloten musea, een groep musea en/of voor Fries cultureel erfgoed.

Project vanuit de bedrijfsvoering

Netwerkaanpak Veiligheidszorg

In de meeste Nederlandse provincies, uitgezonderd Fryslân, Drenthe en Flevoland, is men gestart met het netwerk Veiligheidszorg. Eind 2009 werd duidelijk dat ook in Fryslân een netwerk veiligheidszorg vanaf 2010 kan worden opgebouwd. Uitgegaan wordt van (non-profit) instellingen voor cultureel erfgoed, die een collectie beheren én een publieksfunctie hebben in Fryslân (ca. 90 stuks).

- Medewerkers van Museumfederatie Fryslân nemen deel aan de nationale werkgroep Veiligheidszorg en ontvangen actuele informatie over dit onderwerp.
- Voorbereidingen zijn gestart van project Netwerk Veiligheidszorg Fryslân voor cultureel erfgoedinstellingen.

Projecten vanuit de publiekstaak

Educatieve projecten

Help pake en beppe de vakantie door

In 2009 zijn opnieuw, onder de titel 'Help pake en beppe de vakantie door', de Culturele Doedagen georganiseerd. Er zijn door 34 deelnemende instellingen 62 verschillende activiteiten georganiseerd voor jong en oud. Drie instellingen deden voor het eerst mee. In 15 van de instellingen kon worden deelgenomen aan nieuwe activiteiten die aansloten bij het actuele programma. In vier dagen werden in de deelnemende instellingen ruim 10.000 bezoekers ontvangen voor deze activiteitenweek. Dit is opnieuw een recordaantal bezoekers.

In 2009 kwam er goed licht over de subsidie van deze activiteitenweek in de jaren 2010 tot en met 2012.

- Medewerkers van Museumfederatie Fryslân verzorgden de projectcoördinatie in samenwerking met de projectgroep. De projectgroep bestond dit jaar uit medewerkers van Museum Admiraliteitshuis in Dokkum, Museum Martena in Franeker, Museum Belvédère in Heerenveen, Natuurmuseum Fryslân en Historisch Centrum Leeuwarden.
- Museumfederatie Fryslân verzorgde ook de communicatie. Hiertoe behoorden:
 - . het actualiseren van de website;
 - . het samenstellen en verspreiden van het promotiepakket, waaronder het aanschrijven van alle basisschoolkinderen in Fryslân;
 - . het opstellen en verspreiden van de landelijke, provinciale en regionale persberichten;
 - . het verzorgen van interviews op Omrop Fryslân, Radio Mercurius en Radio Eenhoorn;
 - . het verzorgen van advertenties;
 - . het werven en begeleiden van juniorreporters.

SchoolMuseumProject

Het SchoolMuseumProject is in samenwerking met de Stenden Hogeschool in 2009 gecontinueerd. Het grootste deel van de ruim 80 3de jaars Pabo studenten hebben met hun schoolklas deelgenomen aan een educatief programma in een museum of erfgoedinstelling in Fryslân. Een enkele schoolgroep heeft in dit kader een groot museum elders in Nederland bezocht of heeft een museumklas in de eigen school georganiseerd. Stenden Hogeschool beschikt niet over exacte cijfers van het aantal deelnemende kinderen, maar het zijn er ca. 1.700.

- De literatuurlijst voor de studenten en het programma van gastcolleges is voorbereid door een kleine werkgroep. Hierin wordt naast vertegenwoordigers van Stenden Hogeschool en Museumfederatie Fryslân, door de coördinator erfgoededucatie, medewerkers van Fries Museum en Museum Joure (voorzitter Fries Educatief Platform) deelgenomen. De werkzaamheden voor het SchoolMuseumProject worden, in tegenstelling tot de andere projecten, in de reguliere uren van de Museumfederatie gerealiseerd.

Activiteiten tegen betaling

Klimatabonnement

- Buiten de gratis basisadviesing ,op het terrein van behoud en beheer van de Museumfederatie Fryslân, wordt het klimatabonnement aangeboden. Meetapparatuur in de musea is in 2009 tegen kostprijs geïjkt, museummedewerkers brengen en halen de apparatuur. Ook wordt er, als de consulent conservering een museum bezoekt, ter plaatse de ijking uitgevoerd. Voor de musea zijn de betrouwbare uitkomsten van de meetapparatuur de basis voor de beheersing van de klimatologische omstandigheden binnen het museum.

Database met voorwerpen van de Wassenbergh-Clarijs-Fontein Stichting

- De Museumfederatie Fryslân maakt een database waarin de basisgegevens, met foto van de voorwerpen, zijn opgenomen. Dit gebeurt in opdracht van het bestuur van de Wassenbergh-Clarijs-Fontein Stichting. In 2009 zijn de bruikleencontracten opgemaakt en de werkzaamheden opgeleverd aan het bestuur van de stichting.
- **Boekhouding van het Landelijk Contact Museumconsulenten (LCM)**
De museumconsulent Fryslân is penningmeester van het LCM. Voorwaarde bij aanvaarding van het penningmeesterschap was dat de boekhouding van deze stichting tegen betaling zal worden bijgehouden, dit is sinds 2008 het geval. Ook voor het project 'MusIP van de oorlog' (tot mei 2009) verzorgt Museumfederatie Fryslân tegen betaling de boekhouding.
- **MusIP van de oorlog**
Het LCM voert tot mei 2009 in opdracht van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport het project MusIP van de oorlog uit. Het nationale projectteam bestaat uit een projectleider en twee projectmedewerkers. De projectmedewerker voor het noordelijk deel van Nederland is een medewerker van Museumfederatie Fryslân.
- **Op stap met Douwe en Dirkje**
De Stichting Amelander musea is, namens cultuurhistorische musea en scholen van de vier Friese Waddeneilanden, de opdrachtgever van Museumfederatie Fryslân voor het erfgoed educatieproject 'Op stap met Douwe en Dirkje'. In 2009 verzorgt een medewerker van Museumfederatie Fryslân de totale projectcoördinatie.

4. Promotie

Promotie van de musea als groep en als sector van het culturele erfgoed behoort tot het reguliere takenpakket van de Museumfederatie Fryslân. De musea, lid van de Museumfederatie Fryslân, en de activiteiten van het museumconsulentschap zijn terug te vinden op www.museainfriesland.nl en www.museumfederatiefryslan.nl. In 2009 is het plan uitgewerkt voor vernieuwing van de website. Op de volgende punten zal deze worden versterkt:

- Integratie van informatie over de musea met Museumfederatie Fryslân;
- Uitbreiding met de activiteiten van zowel de musea als de Museumfederatie;
- Meer informatie over museaal werk voor musea en anderen beschikbaar via de website.

In 2009 zijn de contacten met de medewerkers van de Harmonie, die het Fries Uitbureau onderhouden, gecontinueerd. Contactgegevens van de musea worden aan hen doorgegeven. Ook zijn er contacten met Fryslân Marketing, vooral rond campagnes van deze organisatie.

Museumfederatie Fryslân coördineert de promotie van het Museumweekend in Fryslân.

Op 4 en 5 april 2009 namen 52 musea deel aan het Museumweekend met als thema de Kunst van de Verleiding. In totaal werden 15.200 bezoekers welkom geheten. Vooral vanwege het mooie weer waren de bezoekcijfers lager dan in 2008.

De museumconsulenten van Ost-Friesland (ook namens Emsland) en Oldenburgerland hebben samen met de provincies Groningen, Drenthe en Fryslân in 2009 opnieuw het Museummagazine gerealiseerd. In 2009 is er collegiaal overleg geweest over de toekomst van de dit blad en de financiering ervan. Uitgesproken is de samenwerking te continueren. De mogelijkheden voor financiering zijn verkend, maar dat heeft tot op heden geen resultaat gehad.

Het totaal aantal bezoekers aan de musea, aangesloten bij Museumfederatie Fryslân, was in 2009 ca. 835.000. Dit aantal is enigszins lager dan in 2008; toen er 850.000 bezoekers werden ontvangen.

Bijlage 1:

Samenstelling van het team van (project)medewerkers en stagiaires van Museumfederatie Fryslân in 2009:

Mirjam Pragt	museumconsulent
Adrie van der Veen	secretaresse
Marja Kivinen	vakconsulent conservering vanaf april 2009
Remy Weda	projectmedewerker automatisering/digitalisering
Yteke van de Vegt	projectmedewerker educatie tot 1 maart 2009
Lisette Hoekstra	projectmedewerker educatie vanaf april 2009
Sjoukje Polet	medewerker publiekstaken vanaf juni 2009
Trineke Kamerling	docent informatiebeheer en kwaliteitszorg
Nelleke Overgaauw	stagiair educatie/communicatie tot 15 juni 2009 en medewerker pr vanaf augustus 2009
Marjorie Krishof	stagiair educatie/communicatie april tot 15 juni 2009
Annemarie Bijlsma	stagiaire secretaresse opleiding tot 16 januari 2009
Lisa Bronsema	stagiaire secretaresse opleiding tot 15 juni 2009
Nienke Drijver	stagiaire secretaresse opleiding vanaf augustus 2009
Mohammed Al Kaisi	stagiair boekhouding en administratie september – november 2009
Anita Gerbrandy	stagiair boekhouding en administratie vanaf november 2009